

נבילה מוכנת, (פ) ע"פ לעיל סימן שכת טע"ק יד: (ק) ז' חולה שאכל ביום-הכפורים ונתישב דעתו בענין שיכול לברך, צריך להזכיר של יום-הכפורים בברכת-המוזן, (ט) שאומ"ר (ס) יעלה ויבוא' ביבנה ירושלים'.

23 חז"ל ברכה

מוטב להאכילו נבילות: (כח) חולה שאכל ביום-הכפורים, וכן יש לנהוג לנערים שאוכלים ביום-הכפורים וכן היולדת שאינה מתענה [מט"א]: (כט) שאומ"ר יעלה ויבוא'. הטעם, כיון דבהתיירא אכל הו"ל יום-הכפורים כמו לדין שאר יום-טוב, (ס) ואם חל בשבת אומר יצה והחליצנו, (סא) ויש שמקילין בזה שאפילו יעלה ויבוא' אין צריך לומר, שלא תקנו אלא במקום שמצוה באכילתו, והוא הדין שאין לומר יצה והחליצנו כשחל בשבת, (סב) ועל-כ"ל פנים קידוש בודאי אין לו לעשות, ויש חשש ברכה לבטלה, (סג) וכן אם שחל לומר יעלה ויבוא' או יצה' כשחל בשבת ונזכר אחר שסיים יבנה ירושלים, לא יחזור:

24 ע"פ חז"ל

החשיבות על היין]. ושוב מצאתי בתוס' רי"ד סוף פסחים לשיטות דקידוש על היין מה"ת, דביוהכ"פ שחל בשבת אין צריך לקדש על היין דהכי אגמריה רחמנא למשה דהחייב רק כשיש סעודה ולא ביוהכ"פ. ומיהו למעשה אני סומך על טעם אחר, שחז"ל תיקנו תפלה בליל שבת ויוה"כ לצאת בו גם קידוש, ודי כשמכוין לצאת חובת תפלה, שחז"ל שתיקנהו נתכוונו בזה גם לצאת בו גם קידוש, וכיון שתיקנו לכך ומכוון לבו, נחשב כמכוון לקידוש ודי בכך, ומיושב שיטת המ"א ואחרונים (רע"א)-שיוצאין לפיכך אף שראוי לכוון לצאת חובת קידוש בליל שבת כשחל ביוה"כ, וכן ראיתי בתשובות הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל, הכוונה אינה מסורה לכל אחד ולא בקיאין בכוונה, ולדעתי בית ישראל הסומכין על התפלה שניתקנה גם כקידוש ומתכוון כפי תקנת חז"ל יש להם על מה לסמוך, ואין לפרסם בפשוטי עם ברבים לכוון, שלא יבינו הצורך לכך. ומי שמכין ומכוון להדיא בליל יוה"כ בשבת בתפלה לצאת קידוש בתפילת ליל יוה"כ עביד שפיר לצאת מכל חשש, וראוי לבני תורה לכוון כזו.

25 חז"ל ע"פ

הנה בדבר יש בביה"כ של אנשים שאין מניחים להננים לישא כפים ביו"כ שחל בשבת, הוא טעות ויש לגזור בהם, כי אף לאלו מקומות שנהגו שלא לישא כפים ביו"כ שחל בשבת ודחק המג"א ליתן טעם בסימן קכ"ח ט"ק ע' עיי"ש, ושני הטעמים שכתב שם לא שייך ביו"כ, דהטעם שחוששין לשמא יאמרו הרבנו ש"ע דנהגין לומר בשעה שהתננים נר"כ שאסור בשבת מצד שאין אומרים תהנות ובקשות בשבת, ליכא ביו"כ אף כשחל בשבת דכל היום הוא לבקשת התנונים, ואף אבינו מלכנו שאין אומרים לכאורה פשוט שהוא להיכרא בעלמא דהא אומרים כל התפלות כמו ביו"כ שחל בחול וכן מצאתי בעה"ש סימן תרי"ט

הריב"ש כותב שאין ברור לאסור לומר אבינו מלכנו בשבת דיו"כ ויש מקומות שאומרים א"מ ביו"כ אף כשחל בשבת, וגם יש מקומות שאף בשבת ר"ה ושבת תשובה אומרים, ואין לשנות המנהג כיון שרבו הסבורות ואין איסורו חמור כל כך עיי"ש. א"כ ודאי שאין שייך לגזור שלא לישא כפים בשביל שמא יבוא לומר הרבש"ע מאחר דאף אם יאמרו הרבש"ע לא יעברו באיסור חמור, וטעם הטבילה לא שייך ביו"כ כי אין במנהג זה טעם ויזה, ולכן אין לשמוע לאנשים אלו לבטל מ"ע היקרה הזאת והם ג' מ"ע, ובפרט בשנות צרות אלו שאנו צריכים לברכה ולרחמי שמים טובא וצריך לצוות לכהנים שישאו כפיהם, ואת הרבנו ש"ע טוב שלא לומר גם ביו"כ שחל בשבת.

ולפי זה למה דקיימא לן [סימן ט טע"ק ז] מצות צריכות כוונה, צריך לכוין בתפלה יום הכיפורים בין בחול בין בשבת לצאת ידי חובת זכירה, ובשבתות דעלמא לא יכוין לצאת בתפלה, כדי שיצא ידי חובת קידוש דאורייתא מן המובחר במקום סעודה על הכוס, וכתיקון חז"ל, כן נראה לפענ"ד: www.doron.org.il (חמת סופר)

25 חז"ל ע"פ

(ב) (שם ט"ז) וגם אין צריך לקדש. אפשר דהו"ל רק ביום הכיפורים דעלמא, כיון דקידוש יום טוב דרננן [מ"א סימן רע"א סוף ס"ק א], לא תקנו כלל קידוש ביום הכיפורים, אלא ביום הכיפורים שחל בשבת, דמיוז עליו מדאורייתא לקדש, ולהסוכרים [מ"א ס"ז] דאין קידוש אלא במקום סעודה הוא דרננן, יש לומר דלא ידי חייב לדאורייתא נהולת שנת תפלה א"ס מכוין לליל, ולגבי דרננן הו"ל כמו יום הכיפורים דעלמא, דעל פי הכוונת יצא לאכול, לא תקנו משום חולה לחול, וגם שייך סגרת ה"ר אביגדור ב.

26 חז"ל חז"ל

יום הכפורים שחל בשבת, מסתברא שמן הנכון לכוון בתפילה לצאת ידי חובת זכירת השבת."

27 חז"ל ע"פ

נשים דאין מתפללות ערבית כל השנה יתפללו ערבית בליל יוהכ"פ משום חובת קידוש, ומ"מ בכל אופן יוצאין יד"ח

28 חז"ל חז"ל

גם הנשים מחייבות בוידוי זה, ואשה שאינה מתפללת, יש לה לאמרו עכ"פ סדר אשמנו כו' קודם סעודה המפסקת.

29 חז"ל ע"פ

העבודה במנחה (הג"מ סוף הלכות י"ב ומהרי"ל ומנהגים הגמ"ר): ג [א] האם חל בשבת (א) אומרים 'צדקתך' ו'אומרים' אבינו מלכנו: (ב) הגה ובמדינות אלו (כ) אין אומרים (ס) 'צדקתך' (יא) ולא 'אבינו מלכנו': ד (יג) 'אין נושאין כפים במנחה ביום-הכפורים, וכהן שעבר ועלה לדוכן, הרי זה

30 חז"ל ע"פ

החזנים שלא יעשו כן [ט"ז, ע"ש]: ג (יא) אומרים 'צדקתך', כאשר שבת, ואומרים 'אבינו מלכנו' אף שהוא שאלת צרכים, הלא (ס) הוא שעת גמר דין, ואם לא עכשיו אימתי: (יב) אין אומרים 'צדקתך', דכתיב בו 'משפטך כפור [לבוש]: (יג) ולא 'אבינו מלכנו', שהוא שאלת צרכים ואין שואלן בשבת, ובחול אומרים (יט) א"ס לא

31 חז"ל ע"פ

ואין אומרים אבינו מלכנו בשבת אבל שארי פיוטים וידוים אומרים בשבת כמו בחול וכן י"ג מדות כיון שהוא יום סליחה וכפרה ורק להיכר שהיום שבת וכבר אמרו אבינו מלכנו בכל עשיית וגם בנעילה יאמרוהו ולכן אין אומרים כמע"ב ובשרה"ח בשבת:

ביום: (י) ואומרים 'אבינו מלכנו', ואפילו (פז) חל בשבת, ואפילו הוא עדיין יום, מפני שהוא גמר דין:

32 חז"ל ע"פ

הקודש (כ) גם ביציאתו, (ג) שימתינו מעט אחר יציאת הכוכבים: ג (ב) (ד) ימבדילים על הכוס, ואין מברכים על (ק) הבשמים (ה) אפילו אם חל להיות בשבת: ד (ו) 'מברכים על האור',

33 חז"ל ע"פ

צבור, ויטעמו מן הכוס לקטן, או (ז) אף לגדול, מי שהוא מתכוין לצאת בחבדלה זו: (ח) אפילו אם חל להיות בשבת, שטעם הברכה (ה) כדי להשיב את הנפש מפני הנשמה יתירה שהלכה לה, ועכשיו ביום-הכפורים לא היה בו נשמה יתירה מפני התענית, (ו) אבל רבים מהאחרונים חולקין על זה וסוברין דכשחל בשבת יש לברך על הבשמים, ואין כאן חשש ברכה לבטלה כיון שנהנה, ומכל מקום אין להורות לצבור כן ולמחות בידם במקום שנהנה בבית-הכנסת שלא לברך על הבשמים, רק לעצמו בביתו יכול לברך [פמ"ג]. אם חל בשבת (י) אומרים ויתן לך, ואין אומרים יוה"כ נועם, יאחה קדוש לפי שהג הטובות חל באמצע השבוע: ד- (י) מברכים על האור, לפי שפסקה הנאות בו ביום, שכל היום לא היו יכולין להשתמש בו ועכשיו חותר

34 חז"ל ע"פ

לא שייך זה אבל רבים ונדולים פסקו דאם חל בשבת מברכין על הבשמים וכן המנהג הפשוט ואין לשנות ומג"א סק"ה ועט"ו סק"ט:

35 חז"ל ע"פ

מבדילים על הכוס ואין מברכים על הבשמים, אבל אם חל יוה"כ להיות בשבת מברכים על הבשמים."

הערת הגרי"א הכהן פארבקהיימער: ויש נוהגין שלא לברך על הבשמים גם כשחל במוצ"ש.

סוף הלכות ספסרי רבי שמואל קלנר עמוד 225 ימים וראים סמטקין, שמואל - סלימון, דומאל אחר כן אברהם בני חזון חרדי עמוד 114 חמת אהרן